

Perhe Maailmalla -podcast, jakso 1: Jalat kahdessa maassa

Äänitteen kesto: 00:20:54

Merkkien selitykset

[?] = sanan kirjoitusasusta ei voi olla täysin varma, mutta merkitys on ainakin sinne päin. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [sana? 00:15:44]

[??] = sanasta ei voinut saada selvää, joten se on täysin epävarma tai sitä ei voitu kirjata ylös lainkaan. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [?? 00:15:44]

[tekstiä] = äänet tai litteroimatta jätetyt kohdat merkitään tekstiin hakasulkeisiin, esim. [naurahtaa] tai [haastattelu keskeytyy hetkeksi, kun haastateltava vastaa puhelimeen]

[äänite alkaa]

Haastattelija 1 [00:00:11]: Tämä on nelijaksoisen Perhe maailmalla podcastin ensimmäinen jakso. Podcastissa keskitymme ulkosuomalaisia sekä lähtö- ja paluumuuttajia koskettaviin teemoihin. Tarkastelemme aiheita kokemusasiantuntijan ja asiantuntijatiedon näkökulmista. Minä olen Elina Välimäki ja tässä jaksossa tapaatte Siru Kantolan Kanadasta ja sosiaalikuraattori Saara Mughalin Suomalaiselta merimieskirkolta Hampurista. Käsittelemme jaksossa ulkosuomalaisen identiteettiä ja juurtumista uuteen asuinmaahan.

Haastattelija 1 [00:00:52]: Oli vuosi 2004, kun nuoren suomalaisnaisen tie ristesi kanadalaismiehen kanssa. Tämä Suomessa tapahtunut kohtaaminen johti yhteiseen englanninkieliseen elämään. Ensin kahden maan välillä, sitten miehen kotimaassa. Lähdetäänpä tutustumaan perheeseen, sen arkeen ja juhlaan kaukana Suomesta.

Puhuja 1 [00:01:17]: No minun nimi on Siru Kantola. Asun pohjoisessa Ontariossa Kanadassa pienessä Nakinan kylässä. Minulla on täällä mies, joka on kanadalainen ja ojibwa. Kaksi lasta, 4- ja tai kohta 5-vuotias tyttö ja sitten vähän yli vuoden ikäinen poika. Ja lisäksi meillä on kolme rescue-koiraa täällä. Ja olen ollut täällä yhdeksän vuotta pysyvänä asukkaana, pysyvän oleskeluluvan kanssa. Mutta ensimmäisen kerran olin täällä käymässä 15 vuotta sitten.

Haastattelija 1 [00:02:02]: Ulkomaille muuttava saa varautua monenlaisia tunteita virittäviin vaiheisiin. Luopuminen kotimaasta ja mahdollisesti myös oman äidinkielen käyttämisestä, voi olla surun ja ikävöinnin paikka. Tutustuminen uuden asuinmaan tapoihin ja käyttäytymiskoodistoon taas voi synnyttää suurta innostusta tai turhautumista ja toivottomuutta. Uuden asuinmaan kieli auttaa kiinnittämään uuteen elämään, toisaalta sen puhuminen voi auttamatta leimata ulkopuoliseksi.

Puhuja 1 [00:02:38]: Sen tietenkin huomasi, että ei täällä voinut olla ihan täysin oma itsensä, koska vaikka se englantia sujuu, niin ei se ollut yhtä sujuva kuin suomi vielä tässä vaiheessa. Tunsin etten ollut yhtään nopea tai hauska. En voinut olla oma itseni sen englannin kanssa vielä. Ja aksentti oli sellainen tietenkin, että kaikki heti huomasivat, että ei nyt ole ihan tällainen syntyperäinen englanninpuhujia. Ja itseäni se alkuvaiheessa aika paljon ärsytti aina ja tuntui siltä, että ihmiset aina ensimmäisenä huomasivat sen ja sitten alkoi harmittaa ja ärsyttää, että no mitä ne nyt aina siihen aksenttiin kiinnittää huomion. Ja tuntui, että se ei ehkä olisi ollut niin iso ongelma jossain muualla. Jos olisi ollut vaikka isossa kaupungissa, koska siellä on niin paljon monikulttuurista ja monikielistä väestöä, mutta täällä pienessä kylässä se sitten varmaan hyvinkin erotti minut joukosta.

Haastattelija 1 [00:03:57]: Mitä vaiheita tähän liittyy, että olet nyt tänä päivänä sellaisessa tilanteessa, että puhut, että olet juurtunut sinne?

Puhuja 1 [00:04:07]: Aluksi oli kahden maan välillä sitä ramppaamista edestakaisin ja tunsin oloni aika ulkopuoliseksi ja oli aika hankala löytää kavereita tai mitään. Tuntui, että silloin aluksi oli sellainen molemmissa maissa ulkopuolinen olo. Mutta täällä Kanadassa kaikki oli jännää ja uutta ja joko ihastelin juttuja tai sitten kauhistelin joitain juttuja. Että se oli sellainen joku uutuudenviehätyksen vaihe, mutta vielä en tuntenut oloani, että kuuluisin tänne. Vaan että lähinnä oli varmaan sellainen turistiolo sitten. Kun sain kuitenkin täältä työpaikan ja sen pysyvän oleskeluluvan ja alkoi tuntua siltä, että kuuluu tänne enemmän ja piti olla aktiivinen ja löytää kavereita ja löytää tekemistä. Ja sitten Suomessa käydessä alkoikin tuntua siltä, että Suomessa oli vähän ulkopuolinen ja jotkut asiat siellä sitten ehkä turhautti. Vieläkin kyllä vertailen Kanadaa ja Suomea, mutta sen sijaan, että: "Tää Kanada on paljon parempi tai Suomi on paljon parempi", niin ymmärtää, että jotkut asiat toimii paremmin Suomessa ja jotkut paremmin Kanadassa ja jotkut asiat vaan tehdään eri tavalla, että ei välttämättä ole parempi tai huonompi. Mutta sen ehkä tässä on nyt ymmärtänyt, tai itse en pysty elää henkisesti kahdessa maassa. On pitänyt päättää, että tänne sen elämän rakentaa. Täällä me nyt asutaan. Täällä on työpaikat. Täällä on vanhemmalla lapsella jo koulu ja täällä on kavereita, että tänne on juurruttu.

Haastattelija 1 [00:06:22]: Siru puhuu lastensa kanssa suomea. Lapsista vanhempi pitää huolta tarkoista kielirajoista. Se tarkoittaa sitä, että suomen kieli linkittyy vain äitiin eikä isän, eli daddyn kuulu edes tapailla suomenkielisiä sanoja, vaan hänen tulee puhua ainoastaan englantia. Suomenkieliset leikit, lorut, kirjat ja tv-ohjelmat sekä tiivis yhteydenpito kotimaan sukulaisiin harjaannuttavat kielitaitoa. Ensimmäisen lapsen saaminen oli taitekohta, joka kiinnitti suomen kielen Sirun kanadalaistuneeseen arkeen. Tämä kuulostaa tutulta, sanoo Saksassa ulkosuomalaisen parissa työskentelevä sosiaalikirjuri Saara Mughal. Hänen mukaansa tarve vahvistaa suomalaista identiteettiä syntyy usein juuri jälkikasvun hankkimisen myötä. Silloin oma äidinkieli ja sen opettaminen lapsille koetaan tärkeäksi. Suomen kielen merkitys usein myös syvenee, kun ihminen ikääntyy. Ulkomailla asuessa tarve suomalaisuuden läsnäololle kun vaihtelee. Suomalaisuuden vahvistamisen tarve riippuukin henkilön ikävaiheesta ja kulloisestakin elämäntilanteesta.

Puhuja 1 [00:07:44]: Huomaan, että senioreille on tosi tärkeää ylläpitää sitä suomen kieltä. Että heille se on selvästi tosi vahva linkki sinne Suomeen ja suomalaisuuteen ja ne juhlat ja ne traditiot, mitkä on ollut siellä heidän lapsuudessaan tai silloin nuoruudessaan, kun he ovat asuneet Suomessa. Mutta sanotaan nyt vaikka, että suvivirsi on monelle sellainen tärkeä, vaikka jotenkin kevään ajan juhlintaan liittyvä tai joku tällainen, koska se on niin vahva traditio ollut sitä laulaa. Kun ollaan jo asetettu ja asuttu pidempään, niin sitten voi tulla elämässä sellaisia kriisejä ja erityisesti ne kriisit on just niitä hetkiä, kun toivotaan, että haluan purkaa tätä asiaa nyt sillä minun äidinkielelläni. Sillä minun tunnekielellä. Että halutaan vaikeassa tilanteessa, että se keskustelukumppani ja se kuuntelija, jolle pystyy puhumaan siitä asiasta sillä omalla äidinkielellä. No identiteettiä me ehdottomasti eniten tuetaan siinä meidän yhteisössä, eli siinä Merimieskirkon yhteisössä ja siihen liittyvissä kaikissa ryhmätoiminnoissa ja tapahtumissa ja juhlapyhissä ja sellaisissa. Ne vahvistaa sitä kaikkea kielellistä identiteettiä tai sitä, että pääsee puhumaan ja sitä, että on tarjolla niitä tuttuja makuja, hajuja ja tapoja. Ja senkin merkitys elämässä on aika iso, kun yrittää sopeutua johonkin uuteen, että siellä on myös jotakin tuttua ja turvallista. Se myös edesauttaa sitä sopeutumista.

Haastattelija 1 [00:09:45]: Nakinassa, Siru Kantolan kotikylässä, asuu myös ranskankielisiä ja hänen miehensä sukujuuret ovat intiaanireservaatissa. Siellä Sirukin perheineen asui ennen Nakinaan muuttoa. Kulttuurien kirjoja siis on ja kiinnostaakin kuulla, miten Siru ujuttaa suomalaisuutta perheen elämään.

Puhuja 1 [00:10:06]: En sinänsä mieti, että sitä suomalaisuutta vaalitaan jotenkin, vaan se on sitten osana sitä millainen minä itse olen, että sitä kautta välittyy tällainen suomalainen kulttuuri ja perinteet. Ja suurimpana on se, että käytän suomen kieltä kuitenkin lasten kanssa. Ja varsinkin kun asutaan täällä pienessä kylässä pohjoisessa, että täällä on jotenkin aika samanlainen mentaliteetti monella ihmisellä kuin monella suomalaisella. En tiedä onko se tämä tällainen vuodenajat ja säät ja luonto ja ulkoilu. Täällä kuitenkin tosi paljon metsätetään ja kalastetaan, vietetään aikaa luonnossa.

Niin onko ne nämä kaikki tällaiset asiat, jotka on muokannut meistä pohjoisen asukkaista jotenkin samantyyppisiä. Ja maisemat on hyvin samankaltaisia ja eläimet. Täällä on hyvin samoja kaloja ja on hirviä ja muita, että on paljon samanlaista kuin Suomessa. Niin tuntuu, että jotenkin tämä ei ole niin niin erilainen paikka kuin Suomi loppujen lopuksi. Ehkä se on ollut tavallaan hyväkin asia, että ei ole ollut sellaista ulkomailta muuttaneiden ryhmää, että sitten on ollut tavallaan pakko tänne sopeutua ja saada kavereita ja tuttavuuksia paikallisista. Että se on sitten varmaan auttanut tähän sopeutumiseen ja juurtumiseen. Mutta aluksi kävin kaiken maailman kissanristiäisissä ja bingoissa ja muissa missä mahdollista. Bingot ei ole minun juttu. Olen sen kyllä huomannut, mutta kävin muutamassa sellaisessakin. Ja työn kautta opettajana olen ollut paljon kaikissa tapahtumissa ja olen oppinut tuntemaan reservaatista myös minun miehen kymmeniä ja kymmeniä serkkuja ja tätejä ja setiä ja enoja ja kaikkia. Mutta sitten, kun muutettiin tänne pieneen lähikylään, niin päätin myös etten täälläkään voi jäädä ulkopuoliseksi, vaan pitää olla aktiivinen ja pitää tutustua ihmisiin ja osallistua kaikkiin mahdollisiin juttuihin. Ja sitä kautta alkoi löytää samanhenkisiä ja samassa elämäntilanteessa olevia kavereita, ja joistain on tullut tosi hyviä ystäviäkin.

Puhuja 2 [00:13:17]: Luulen, että kyllä se on suurimmalle osalle kuitenkin se iso motivaatio kuuluu johonkin suomalaisyhteisöön tai ulkosuomalaisyhteisöön, on nimenomaan se, että ne kaikki ihmiset, jotka käy siellä tai on siellä, niin he jollain tavalla pystyy jakamaan sen sinun ajatusmaailman siitä, että millaista se on olla ja asua ulkomailla ja he kohtaa niitä samoja ajatuksia ja tunteita ja he tietää, mitä siihen prosessiin liittyy esimerkiksi alkuvaiheessa tai sitten vaikka jossain keskivaiheessa. Että toisaalta ihmisillä on se sama kokemuspohja. Itse ajattelen niin, että kun muuttaa ulkomaille, että jotta se elämä voi siellä olla rikasta ja monipuolista ja sellaista hyvää elämää, niin se vaatii myös sen, että sinne maahan integroidutaan ja tutustutaan paikallisiin tapoihin ja ehkä kieleen ja ihmisiin. Että kyllä ne vahvistaa sitä hyvinvointia, että on myös paikallisia kontakteja ja myös se, että se on sitä rikkautta, että pystyy ottaa sinne arkeensa osaksi myös niitä sen maan juhlapyyhiä ja traditioita. Että toisaalta jotenkin ajattelee, että se on just se rikkaus, että on myös niitä uusia juttuja.

Haastattelija 1 [00:14:46]: Ulkomailla eläessä suomalaisten juhlien merkitys voi jopa hieman yllättäen omassa elämässä korostua. Itsenäisyyspäivän, joulun, vapun ja juhannuksen juhlistamisen kautta liitämme itsemme suomalaisuuteen. Hampurin Merimieskirkolla, eli Saara Mughalin työpaikalla, järjestettävät suomalaiset juhlavat ovat sikäläisessä yhteisössä hartaasti odotettuja. Ne rytmittävät ulkosuomalaisten vuodenvierailua. Sen sijaan Siru Kantolalla ei ole Kanadassa lähimaillakaan suomalaisia juhlia järjestävää vertaisyhteisöä.

Puhuja 1 [00:15:22]: Osa juhlapyyhistä tai perinteistä on sellaisia, mitkä on vaan täällä esimerkiksi halloween, niin tietenkin vietetään sitä täällä ja se onkin Taigan yksi lempijuhlista, kun saa pukeutua ja mennä ovelta ovelle ja saa karkkia ja herkkuja. Ylipäänsä on ehkä vähän sellainen kanadalaisuus meininki meidän perheessä, että vietetään aika kanadalaisittain näitä juhlapyyhiä. Koska tavallaan on mielessä sellainen, että me asutaan täällä Kanadassa, niin tietenkin me vietetään niitä. Mutta on tietenkin osa, esimerkiksi joulu, niin on myös suomalaisia perinteitä ja suomalaisia ruokia. Meillä on myös perheen omia tapoja muodostunut, että ei syödä kanadalaisittain kalkkunaa eikä suomalaisittain kinkkua, vaan syödään minun miehen ja hänen veljensä pyytämästä hirvestä tehtyä hirvipaistia yleensä aina jouluna. No pääsiäinen, eihän täällä mennä virpomaan, että täällä on, että pääsiäispupu tuo tai piilottaa munia ja sitten niitä etsitään. Mutta kyllä sitten olen kertonut, että mitä Suomessa tehdään. Että siellä mennään virpomaan ja pukeudutaan, että vähän vedetään sitten yhtäläisyyksiä, että täällä taas sitten käydään halloweenina ovelta ovelle. Ehkä sellainen sekamelska, että omia perinteitä ja sitten aika paljon kanadalaisittain mennään. Kun me asuttiin reservaatissa, niin meillä oli siellä oma takapihan sauna ja meillä oli silloin joulusauna. Että nyt toiveena on, että jossain vaiheessa rakennetaan tänne Nakinaan sauna, että saadaan käydä saunassa. Se onkin ehkä tällainen yksi, mitä mulla on ikävä, on sauna.

Haastattelija 1 [00:17:45]: Mitä tämä ulkosuomalaisuus, miten se on vaikuttanut sinuun ihmisenä?

Puhuja 1 [00:17:51]: Mä luulen, että tällainen useamman kulttuurin ja maan välissä aluksi seilaaminen ja sitten jompaankumpaan maahan tai yhteen maahan asettuminen, niin on auttanut siihen, että on aika joustava maailmankuva. Että ymmärtää, että on useampia tapoja tehdä asiat, eikä ole yhtä oikeaa. Sellainen jonkinlainen suvaitsevaisuus erilaisuutta kohtaan, koska itse olen ollut täällä ulkopuolisena ja olen maahanmuuttaja kuitenkin. En tiedä tosiaan, että se saattaa olla ehkä jonkinlainen suomalainen tai ulkosuomalainen piirre, että niitä haasteita kuitenkin tulee, kun muuttaa toiseen maahan. Että se on iso shokki monella tapaa ja joutuu jättämään jotain taakseen, mutta sitten löytää jotain uusia juttuja, niin pitää vaan sinnikkäästi jaksaa ja yrittää.

Haastattelija 1 [00:18:55]: Niin. Onko sinnikkyys sitten osa suomalaisuutta vai tyyppillistä ulkosuomalaisuutta? Ja mitä se ulkosuomalainen identiteetti oikeastaan on?

Puhuja 2 [00:19:07]: Niin. Tässä varmaan viime syksynä olin just jossain sellaisessa keskustelussa, missä oli paljon ulkosuomalaisia ja siellä moni nosti esille tämän ulkosuomalaisen identiteetin. Ja sitä jäin silloinkin ihan pohtimaan, että miten se ulkosuomalaisen identiteetti eroaa siitä suomalaisen identiteetistä. Että siinä on sitä eroa, että sitä suomalaisuutta katsotaan vähän eri vinkkelistä, koska tavallaan se arki ja elämä on jossakin muualla.

Puhuja 1 [00:19:40]: Ja muuten, minulla kyllä aina se suomalaisuus tulee esille. Lähinnä varmaan nimen kautta. Ja sitten yleensä aina heti seuraavassa lauseessa sanon, että se on suomalainen nimi tai että olen alun perin Suomesta. Että melkein aina, kun tapaa uusia ihmisiä, niin se suomalaisuus tulee tyyliin ensimmäisen kahden lauseen kautta esille muille. Nyt kun on asunut täällä niin pitkään, niin ei ollenkaan haittaa se aksentti, että se vaan kertoo siitä, että osaan kahta kieltä. Ja eikä se ollenkaan haittaa, että tulee esille, että olen alun perin jostain muualta.

Haastattelija 1 [00:20:26]: Kuuntelit Perhe maailmalla podcastin ensimmäistä jaksoa. Seuraavassa jaksossa kuljemme Ranskan kautta Espanjaan ja pohdimme muun muassa muuttajan ja ulkosuomalaisen yksinäisyyttä. Luotettavaa tietoa ulkomailla asumisen tueksi löydät osoitteesta perhemaailmalla.fi.

[äänite päättyy]